

Sag uomtalt. Men at et Forsøg fra Regeringens Side paa at fratage Befolkningen en vis Ret — det være nu aldeles ligegyldigt, om det fra først af har været rigtigt at give den i saa vid Udstrækning, som sket er — at et saadant Forsøg maatte mislykkes, ja, det kunde man dog sige sig selv i Forvejen. Om der nu tages den Bestemmelse, her er foreslaaet, eller man indsætter den gamle Bestemmelse eller finder en anden Kombination af akkurat det samme, det er mig oprigtig talt ligegyldigt. Det forekommer mig, at dette er det rene Kineseri, som det ikke er Umaagen værd at skændes meget om. Det, det kommer an paa, er paa den ene Side, at Befolkningen gennem sin Repræsentation, Sogneraadet eller Byraadet, faar og beholder den Ret, den har, til at faa en betydelig Indflydelse gennem Indstillingsretten paa Ansættelsen af de Lærere, som skulle undervise Befolkningens Børn, men at paa den anden Side denne Indstillingsret ikke kan misbruges til underhaanden at blive en Valgret, hvad den ikke er. Det er det, det kommer an paa. Naar der er Garantier saaledes til begge Sider, forekommer det mig, at om man affatter Paragraffen paa den Maade, som den er affattet her, og som jeg for øvrigt gerne skal stemme for, men som jeg ikke beundrer, eller den affattes paa en lidt anden Maade, gør ikke noget til Sagen. — I § 17 er der optaget en Bestemmelse om, at Lærerembederne i Købstæderne ogsaa kunne besættes med Teologer eller med Mænd, der have taget Skoleembedseksamen. Jeg har ikke noget mod denne Bestemmelse i og for sig, men jeg vil dog haabe, at den bliver brugt i saa ringe Udstrækning som muligt. Der er for Seminaristerne allerede nu kun meget faa Embeder, som ere virkelig store og gode Embeder, og det er billigt, at de saa vidt muligt beholde Udsigten til at kunne faa dem, og at denne ikke i for høj Grad svækkes ved, at man sætter enten Teologer eller Candd. mag. ind i Stedet for dem. Og endnu mere vil det være billigt, naar vi faa denne Lov gennemført, hvorved Forholdet jo bliver det, at skønt Lønningen forbedres for Skolelærerstanden i det hele, de store Embeder paa Landet dog falde bort.

Det tredje Afsnit angaar Lærerlønningen. Det har den Mangel, jeg lige nu har omtalt, at det skærer Toppen af, giver mindre Udsigt for de dygtigste til at opnaa den for deres Stand og Stilling særlig gode Indtægt; men denne Mangel opvejes i saa høj Grad derigennem, at Forbedringen for Lærerstanden i sin Helhed bliver saa stor, at man maa finde sig i denne mindre Mangel. Naar Undervisningen her i Landet skal kunne holdes paa et ordentligt Trin, maa man yde Lærerne en saadan Lønning, at de ikke udøve deres vigtige Gerning under Næringsorger. Den her foreslaaede forandrede Lønningsmaade har endvidere den store Fordel, at det ikke bliver saa nødvendigt for Lærerne at søge Forflyttelse. Uden at jeg dog i og for sig betragter det som en Ulykke, at der sker *nogen* Forflyttelse — det kan tværtimod være meget heldigt — er det dog en Fordel at undgaa en saadan Søgen bort fra de smaa Embeder til de store, hvad der nu er nødvendigt for Folk, der ville gifte sig og stifte Familie. Saadanne Forflyttelser ville i alt Fald blive mindre efter dette Lovforslags Gennemførelse.

Dette er i kort Begreb mit Syn paa denne Lov, og deri ligger ogsaa min Grund til at ønske den gennemført saa snart som muligt. Jeg vil tillade mig at sige til dem, der dog ere Lovens Venner, at de — det tillader jeg mig at sige — skulle tage sig lidt i Agt for at stille for store Hindringer under Form af Ændringsforslag op for Lovens Gennemførelse, thi det kunde dog let hænde, ja det er endogsaa ikke usandsynligt, at hvis man ikke faar Loven denne Gang, vil man komme til at vente temmelig længe, inden det bliver muligt at faa gennemført en Skolelov. Det kan ikke nytte noget, om man trøster sig med, at denne Reform dog ikke er af en saa stor Betydning, at Befolkningen i sin Helhed ikke kan vente med at faa den i en hel Del Aar, thi det synes vel ikke at være store Ting, der gennemføres her, men dette, om man vil, forholdsvis lidet, der gennemføres, vil alligevel efter min Overbevisning være af den allerstørste Betydning for Undervisningen i Skolen. Derfor bør vi gøre, hvad vi kunne, for at resignere og faa Loven gennemført. Foruden det an-